

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébutt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatú példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések előléptetések, megiszteltetés, név magyarítás; tulajdonképp csak törédék; Zala, Bihar, Bács, és Csanád megyék közgyűlése erdélyi ügyek; nádori levél a m. n. Muzeum igazgatójához Horváth István elhunytát érdeklőleg; budapesti napló)

Amerika. (Az egyesült státusok hadseregeinek győzelme a mexicóiak fölött.)

Portugalia. (A lázodási junták hódolata s felkelők szétesése; szerencse kívánó föliratok a királynőhöz.)

Spanyolország. (Nyilatkozat II. Izabella férjhezmenetele ügyében; újabb zendülési merények Cataloniában.)

Anglia. (Felsőházi vitakozások a gabnabill fölött; a doveri s egyéb parti várerősségek; elegy)

Franciaország. (Kir. rendelvények a gyarmatbelleket illetőleg; a költségvetés megszavazva; elegy.)

Olaszország. (Pápa választási szeritartások az új pápa-választásról.)

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ó cs. s ap. kir. fels. Bezerédy Miklós veszprémi kanonokot és kir. táblai praelatust ezimzetes püspökké s a hét-személyes főtörvényszék ülnökévé; Jek elfalusy Vince esztergomi kanonokot szinte ezimzetes püspökké s magy. k. helytartósági tanácsnokká; Korizmic Antal székesfejvári kanonokot pedig kir. táblai praelatussá kinevezni; — Fejér Jánost, az egri érseki megyében egyeki plebánost bold. sziz schlangenmundi prépostja; Krizsanovszky Józsefet, a kassai püspöki megyében nagy-tárkányi plebánost pedig sz. Gábor főangyal gaborjáni prépostja ezimzével díszesíteni; — Lányi Imre ungmegyei főispánt és hétszemélyes törvényszéki ülnököt ezen utóbbi hivatalánál fogva a megyekormányzástól fölmenteni és Ungmegye főispáni helyettesévé Pribeek Antal első alispánt kinevezni; — az ujan felállított pesti ipariskolánál az Algebra, elméleti és gyakorlati földmérés és erómítudomány tanítójává Arnstein Józsefet; a természeti-történettudomány, áru- és terményisme, s a kereskedelmi földleírás tanítójává Mihalka Antalt; német nyelv tanítójává Mayer Frigyes, rajztanítójává pedig Juhász Károlyt kinevezni; Prohászka Károly Ferencz hradeki elemi iskolatanítót pedig nyugalmazni méltóztatott; továbbá a Michnay András és Lichner Pál pozsonyi evang. lyeumbeli tanítóktól beküldött Buda város 1241—1242ig terjedő jegyzőkönyvét legfels. magánkönyvtárába elfogadni s a fennevezett tanítóknak eziránt legfels. kir. tetszését kijelenteni; — Athanazkovics Plato budai görög nemegy. püspöknek, és Liedemann S. Frigyes pesti nagykereskedőnek a párisi „Institut d'Afrique“ című társulattól nyert tiszb. tagsági oklevél elfogadhatását legkegy. megengedni; — végre Lóránt Antal sz. k. Pestvárosa fősebédeknek, és fiainak vezetéknévüket „Erényi“re változathatni kegy. megengedte.

Ó cs. s királyi fensége, országunk szeretve tisztelt Nádora, mint m. n. museumunk törvényes pártfogója az említett intézetnél Horvát István elhunytá által megüritt Széchenyi-országos könyvtárihivatalra néhai Széchenyi Ferencz gr. alapítványa következtében Széchenyi Lajos gr. által kijelöltélesi jogánál fogva különösen ajánlott Mátray Gábor*) h. ügyvédet, magyar akadémiai l. tagot, ennek több az irodalom körében, de kivált a m. n. Museum mellett 9. évfolyta alatt, mint könyvtári segéd és igazgatói litoknak által tett hű, buzgó és szorgalmas szolgálatai tekintetéből kinevezni méltóztatott. *)

De adda Ferencz díjok a nagybányai kir. főbányafelügyelőségi iroda ideigl. irnokává lon érdemesítve.

A m. magy. kir. udv. kamara a megüritt pukói k. ellenőrökdő mázsamesteri állomásra Sztrakovics Ferdinánd ugyanottani sómászlót; a fejétemplomi sóhivatali ellenőrségre Strébeky István helybeli sómászamestert; ennek helyébe sómászamesterré Wolf Villibald pesti kir. sóhivatali gyakornokot és nyug. cs. k. hadnagyot; eszéki k. sóhivatali ellenőrré Stámmér János Nagyváradon ellenőrökdő mázsamestert; nemkülömben a halmágyi k. sóhivatalnál megüresült ellenőrökdő mázsamesteri tisztségre Kvaltin Mihály ugyanottani mázsálót; végre ugyanazon sóhivatalnál mázsálóvá Hillay Lajos tárkányi tujajort, mely állomás ezentulra betöltetlen marad, alkalmazá. — A királymezei erdömesteri és számtartói állomás — Pöschl Józsefnek hasonló tisztviselésben Körösmezőre lett áthelyeztetésével üressébe jött. Végre szinte

A nmguy. kir. udv. kamara a komáromi sóhivatalnál megüritt mázsamesteri állomásra Grannér Antalt, a bánlyhyunadi kir. ellenőrségnél volt sómászlót nevezte ki

Horváth János nagybányai kir. sómászló folyó évi június 1jén, Vietoris János, kir. homonnai sómászló pedig június 2án meghalálozott.

Tulajdonképen csak törédék.

Karán tanul a magyar. (közmondás.) Legyetek okosak miként a kigyók. (Szentkönyv.)

Mintegy kilenc hónap óta megyénk gyűléseit kiváló figyelemmel kísérvén, a köztanácskozásk tárgyai közt fő-

*) Mnthogy a kinevezett férfiú köztisztelét elődje korán hamvadó nagy bibliograph Horváth István oldala mellett 9 évig szorgalmasan munkálkodott, teljes joggal reményelheti a haza, miszerint könyvőrszaki szép hivatalának tökéletesen megfelelend. Szerk.

épen azok érdekeltek bennünket, melyek ez idő óta mint alkotványossérelmek jegyeztettek föl számos megyék által.

Elő ezek közt: az ugy nevezett, új rendszer, miszerint törvényben meg nem állapított s tényleg is csak egykét megyében létezett főispánhelyettesi hivatalok már országosan rendszerítettnek, — fölemelt fizetések nem a megehanem az ország közkinestárából utalványoztatnak, — s törvény szerint csak bíróság vagy önkintes lemondás után elmozdítható főispánok: holott más, szinte fontos hivatalokban ezen — különben törvényben gyökerező — elv hasonlólag fel nem állított, pusztán azon okadás mellett tételnek le, miszerint két hivatalt egyszerre nem viselhetnének.

Második: a katonai hatalomkart érdeklő azon Intézetvény, mely, a mellett, hogy positiv törvényre nem alapítható, még a megyei önhatóság elvét is megtámadja lényegében.

Harmadik: a varasdi örökös főispán-ügy, miszerint az e megyében hivataloskodott főispán-család kezéből a tetleges megyekormányzat kivételén s idegen személyre ruháztatván, ekkép ama családnak törvényes kiváltsága a végrehajtó hatalom által foganallanná tétellett.

Negyedik: a horvát tartománygyűlési bonyadalom, közvetítve azon leirat által, mely az egyedi szavazatjog kérdését önkényesen döntvén el, ekkép a tartománygyűlésnek alkotványellenes határozatira tulajdonképp utat nyitott.

Ötödik: Pozsony megye küldöttségének a horvát tartom. gyűlési ügyet érdeklő panaszival a Felsőge színe elibe járulhatása megátolva.

Hatodik: Pestmegye hasonló küldöttségének szintily elutasítása, s ezen esetekben az alkotvány kettős megsértése, mennyiben a) a kérelmi jog, mely minden egyest illet, a törvényhatóságokra nézve már megakadályoztatik s b) az 1790: 12 sarkalatos törvényekkel nyilván öszszeütköző kormány-rendeletnek törvényfeletti erő tulajdonittatik.

Hetedik: Bihar megye tisztújító gyűlése után a jogaiban kijátszott többség által a főispánhelyettes eljárása ellen emelt vádak vizsgálatlanul hagyása, s ekkép az 1536: 36 t. cikk elméllőztetése.

Nyolcadik: a honti főispánhelyettes által elegendő törvényes ok nélkül meg nem tartott gyűlési határnap s innen támadt egyéb rendtelenségek iránt fölterjesztett több megyei panaszok tekintetbe nem vétele, s különösen az imént idézett törvény szerint kért vizsgáló biztosság meg nem rendeltetése, sőt a főispánhelyettes egyoldalú jelentése nyomán a panaszlók szigorú megrovatása.

Kilencedik: a sopronyi evang. tanodában felállított magyar nyelvmuvelő társulatnak semmivel nem indokolt eltöltatása.

Tizedik: a sajtónak olyképeni korlátozása, miszerint egyik párt iratai a másiké fölött szigorú megszorításoknak alávetetvék, — míg az illyr és tót sajtó nemzeti-ségünk elleni szenved terjesztésére tág hevederekkel bír.

Tizenegyedik: az erdélyi részek visszaacsatolatásának 10 év óta elhanyaglása s ez által egyik sarkalatos törvényünknek, némi nehézségek ürügye alatt, végre nem hajtása.

Tizenkettődik: a turopoljai ns kerületben állítólag létező rendtelenségek megvizsgálása végett egyedül néhány magánosnak kérelmére rögtön kinevezett biztosság.

Ez épen tizenkét pont.

Az egyszeri alispán szerint mi is elmondhatjuk most, hogy ezekről szerfölött sokat lehetne szólni. Mi sokat nem szólnunk . . . mert nem szól . . . unk. Hanem egy uralkodni kezdő balitéletre fordítjuk egész figyelmünket. S in hoc puncto.

Elő kérdésül azt tűzzük ki magunknak: mi a z a sérelem? Ezen kérdésnél igen igen szét ágazó fogalmakkal találkozunk. Már például az ugy nevezett jobboldali épenséggel nem akarja vagy nem képes látni ezen pontokban a sérelmet, — a baloldal ellenben nemcsak állítja azt, de még mélyebben pillantva, a sérelemben szántszándékosságot is vesz észre s ehézképest igen szigorún imputál.

Második kérdésül tűzzük ki: miképen orvosolhatók legsükere sebben sérelmeink? Már itt nincsenek ollyszétágazó fogalmak mint amott; de azért nincsenek, mivel e kérdésnézve tulajdonképp még

vélemény sem létezik. Igen, mert mindig csak ismételni azon obsolet szavakat: diaetastoptimumrelevandum gravaminum remedium, és szükkeblü féltékenységgel a sérelmeket minden országgyűlés számára öszszegyűjteni, — aztán ezen optimum remediumban mint valami csudaszerű talizmánban föltétlenül megnyugodni: ez nem vélemény, ez szerfölött sokat hasonlít a törökök eszméletlen fatalismusához.

Ezen két kérdés nyomán már hadd elméllődjünk egy keveset.

Már irtuk egyszer e lapokban s most írjuk másodszor, hogy mi hazánkban épen legesleg újabb szomorú aeráját akkép véljük legtalálóbban jellemezni, hogy az a törvénybetűjének a törvénylelke elleni csata-kora. Ebből magyarázhatni még a szerteágzást, a fogalomzavart, mely uralkodik honunkban a sérelem szó értelmezése körül. Egyik azt állítja: sérelem csak ott lehet, hol positiv törvénnyel nyilván öszszeütköző tény követtetik el a hatalom által. Tehát a hol nincs positiv törvény, ott nem lehet sérelem. Másik azt vallja, hogy: mit a törvénybetűje és alkotvány szelleme nem tilt, az országunk polgára bizton teheti s ha illyes tetteben a hatalom gátolja, ez szintugy sérelem; mint mely a positiv törvényen ejtetik. Így: ha az új közmunka rendszer 12 napja helyett 15re kívánna a helyt. tanács szoríttatni egy telkesjobbágyot, ez nem volna nagyobb sérelem, mintha például rend's béke idején a budai vargának megtöltatnék esti 8 órán tul szállását oda hagyni. Vagy ha én Pozsegán 300 polgártársimnak magyar nyelvészeti fölőlvásásokat akarván tartani, ettől egy rendelet által eltöltatnám, azon okadás mellett, mivel talán néhány konok illyr ama 300nak magyarodása miatt kedvetlenkedik: volna ez kisebb sérelem, mint az, ha például a szóbeli és váltó perekben az ügy folyama positiv törvény ellenére felsőbb parancs által késleltetik? — Avagy ha X. főispán bizonyos ügyet öszszevásárlott nemesekek voksaival döntvén el s ezen tény ellene bebizonyittatván, a kormány még is védelmezné őt s ekkép nyert ügyet: vajjon nem lehetne ez sérelem, mind a mellett, hogy világos törvény az illy lélekvásárlások ellen nem létezik, sőt mind a mellett, hogy a törvény (betűértelmeben) végzések hozatalára általában csak többséget — már akár mily többséget — föltételez.

Az ultima differentia tehát a feljebb említett két értelmezés közt abban áll, hogy egyik rész a sérelem fő elvét pusztán a törvénybetűjében, másik pedig, az alkotvány szellemeben is helyezi.

A felhozott példákban tisztán láthatni, hogy ha csupan az első fogalom lenne a sérelem fogalma, ugy a hatalom igen rövid idő alatt tudna találni módokat a legtekéletesebb alkotványcodex kijátszására is. Mert hiszen épen nem néhez a cselekvéseknek olly alakot és fordulatot adni, hogy azok a positiv törvény útése alá ne essenek. Még az is meglehet, hogy 100 tény közül talán 99 lesz, melyeket a törvény szelleme, igazi lelke határozottan sérelmeknek bélyégez, de a betűértelme nem egészen illesztetvén, ez által elvesztik sérelmi jellemöket, sőt tartós gyakorlat által, épen a törvény gunyaul, még joggá válnak.

Ki nem veszi észre, miképp edes hazánkban ezen nevezetes tan ugyszólván egy év fordulatán számtalan hívőre talál? S épen azok közt, kikről írva van, hogy különben sem nem tanultak sem nem felejtének.

Mi ez új tannak, — újnak legalább hazánkban — jellemét s következtését akarjuk különösen kimutatni. Jellemére nézve ez azon tan, melyet Benthammal a haszonelv, de helyesebben magyarul szégyeny legények tanának nevezhetni. Ki ezt megtanulja — oh az szerencsés itt a földön.

Elő következése az: hogy e tan minden szabadságot azonnal megszüntet. Figyelmet kérünk. Társadalomban a szabadság köre mindig a közönyös cselekvések öszszegében áll, olly cselekvésekben, melyeket mivel a törvény sem nem tilt, sem nem parancsol (épen azért megengedve) kinekkinék szabadjára hagy. Igen de e tan szerint a hatalom mindent eltíthat, miután az azal védheti magát a fölállítandó sérelem ellen, hogy ő törvényt nem sértett; és igaza van, mert minden, a törvény előtt közönyös dologban épen olly dolgot tiltott el, melyet a törvény betűje érintetlenül hagyott. — Sőt még így is védhetik a hatalmat: hja! az álladalomban

róság a városház kapujára rakpiacra 's más vásári köz-
helyekre függesztesse, ezenkívül mint javíthatlan, a' közha-
tározatot konokul megvelő 's fortélyos csaló tisztí fenyítő
pörbe fogassék. Ezek főpontjai a' választványi javaslatnak,
a' többi pont: a' család puhatolása, a' kétes esetek szemle
általi megvizsgálása, a' szállításra használni szokott zsákok
mértéki egyenlőségének szabályozása, a' hajhászok 's kraj-
czárosok fékezése iránt igen üdvös 's hatályos rendszabá-
lyokat foglalván magokban, czélszerűségük onnan is kitü-
nik, hogy mióta a' választvány szigorú rendszabályai köz-
tudomásra jutának, ezek életbeléptetése előtt a' nyilvános
csempészkedés szembetűnőleg enyészetnek indult. A' vá-
lasztványi munkálatot a' KK. és RR. egész terjedelmében
elfogadva a' közhírre tételiránt javasolt sorokhoz, hogy a'
szabályi közhatározvány minden községben szentegyházak
előtt dobszó mellett kinekinek tudomására juttassék, to-
vábbá a' kebelbeli kir. városok 's Pest, Tolna, Esztergom,
Baranya, Torontál, Komárom, Győr, Mosony és Pozsony
vármegyék's Pest, Komárom, Győr, Pozsony és Mosony vá-
rosok keblében is köztudomásra tétessék, még e' szabá-
lyok kinyomatása elhatározatott, a' fenyítési esetek köz-
gyűlésről közgyűlésre bejelenteni rendeltetvén. Tagadhat-
lan szigoruk a' szabályok, de ha van is némi igaz Tacitus
mondásában „omne magnum exemplum habet aliquid ex
iniquo“ igazabb itt mit utána vetett „hoc contra singulos
utilitate publica rependitur!“ Előre jósolható, miként e'
szabályok közretételével ritkaságok közé tartozandik a' ki-
hágási esemény, 's ez főjele leendő a' szabály czélszerűsége-
nek, 's nyert a' közönség, javult az erkölcsiség! Augusz-
tus 3án kisgyűlés és fenyítő törvényszék egy hétig, augusz-
tus 24én polgári fenyítő 's urbéri törvényszék és kisgyűlés,
szeptember 14én közgyűlés, october 26án számvizsgáló szék
leendő. Az arató 's nyomtató rész mind őszi mind tavaszi ve-
tésekre 13ra határozatott. A' hús ára 12 kr maradt. ∞.

Zalamegyei közgyűlés. Junius 15re tűzött
évnegyedes közgyűlésünk m. főispáni helyettesünk elnöke-
lete alatt a' megye állapotáról tétetni szokott 's most az egy-
szer igen rövid és száraz jelentés felolvasásával vette
kezdét. Tartalma körülbelül ez volt: megyénkben sem
ragály sem járvány nem uralkodott, veszett elmarás kö-
vetkeztében azonban több szerencsétlenség történt 's külö-
nösen egy sz. Ferencz rendi szerzetes is áldozatja lett an-
nak. A' személy- és vagyonbátorság nem legjobb lábon ál-
lott, mert több marhalopás és gyilkosság történt, 's ezek
közül egyedül csak a' kapornaki gyilkosság elkövetője fel-
földözésben van remény. Utolsó törvényszékünkön szá-
zál több rab ítéllettel el 's csak igen kevés maradt ítélet
nélkül. Mások retentó példájára f. hó 9kén két paraszt nő
felsőbb helyeken is helybenhagyott ítélet következtében
3½ évi tömlöczötetés után lefejeztetett 's a' hóhér műkö-
déseért elégséges utalvány mellett 170 pft. kifizettetett. Az
ezen időszakra esett adó nincs letisztázva a' beállott élelmi
szükség miatt. A' megyei könyvtár első alispáni felszólítás-
ra L. J. gyorsiró által rendeztetett; de hátra vagyon a' ren-
dező fáradságához mért jutalom, melynek meghatározásá-
ra a' KK. és RR. felszólítottak. Végül első alispán ur azt je-
lenté, hogy számadását a' mult országgyűlési költségekről
még a' napokban elkészítendő 's beadandja 's választványt
kért kiküldetni annak megvizsgálása valamint a' költsé-
gek behajtása végett. Spékeljük meg kissé a' száraz jelen-
tést 's halljuk egyszerűsége 's közbeszótt tanácskozást. Mi
a' szerencsétlen sz. Ferencz rendi szerzetes iránt, kérdjük:
miért nem kényszerítette azt a' főorvos a' rendes orvoslat
alá, midőn magát nála jelentette? miért hitt oly könnyen a'
szerencsétlen által csak több nap elmúltával hozott azon
bizonyítványnak, hogy a' marteb nem volt dühös? hisz fő-
orvos urnak tudnia kellett, hogy a' szerencsétlen minden
vigasztaló remény után kapkod? és hogy vannak esetek,
melyekben a' nem dühös eb marása dühösséget okoz? vaj-
jon ez egyetlen eset nem elégséges ok e' arra, hogy ezután
minden elmarás gyógyíttassék, mint dühösséget okoz-
ható, 's mint ez a' szomszéd Ausztriában történik? — A'
több rendbeli rablás és gyilkosságokra nézve kérdjük: nem
a' rendőség hanyagsága miatt történtek e' azok? és ha nem:
hol van elrejtve az azokat szülő ok? nem a' nevelés hiá-
nyában e' és ha ebben: igen szerettük volna meghallani a'
jelentésből: mit tett és tesz Zalamegye a' népnevelés elő-
mozdítására? de illyesmit nem hallottunk: min épen nem
csudálkozunk, mert kivéve a' kiküldetni, de öszszeülni nem
szokott választványokat Zalamegye e' tárgyban újabb idők-
ben mit sem tett; vagy a' mult évben felsőbb helyről lekül-
dött nevelési rendszer megvizsgálása végett kiküldött vá-
lasztvány beadta e' már véleményes jelentését? aligha. 'S
most midőn újabb felsőbb rendelet a' nevelési ügyben a' ke-
rületi esperesek által a' szolgabírák hozzájárultával teendő
rovatos öszszeírását parancsol, 's annak eszközölhetése vé-
gett a' buzgó n-i esperes már másodszor emelt szót, meg-
tettük e' a' szükséges rendelkezéseket? nemde ez újabb intéz-
vényt is a' választványhoz utasítottuk 's a' rendelkezést jö-

vó közgyűlésre halasztottuk, és pedig azon okból, mivel a'
tárgy magában igen fontos.

Nem vitatjuk mi azt itt, kinek köréhez tartozik a' ne-
velési ügy; törvényes jogainkat védeni sz. kötelességünk,
de ezen szín alatt illy súlyos körülmények közt, midőn me-
gyei börtöneink egész fuladásig tömve *) 's az urodalmi
tömlöczök is telvék, a' nevelési ügyben egy évig mit sem
tenni égbekiáltó vétek. Urak! kezdjünk már egyszer ezügy-
ben az építéshez, miután a' tömérdek rossz példa 's az át-
kozott korteskedés által eddig rontani elég lelkiismeretle-
nek voltunk. — Folyó hó 9kén Zalaezerszegen két szeren-
csétlen paraszt nő fejeztetett le. E' szomorú esetről tanulja
meg minden orvos azt, hogy bármi tekintélyű egyed állita-
ná is azt, hogy a' mérget kérő becsületes személy legyen,
semmi szín alatt mérget kivált együgyű kezébe ne szolgál-
tasson, mert egy tekintélyes egyed ajánlatára, patkányirtási
ürügy alatt főorvosi rendelet mellett jutott a' két szeren-
csétlen nő mérgehez, 's az egyik férjét, másik gyermekét
etette meg; hasonló bal sors érte volna ez utolsónak férjét
és egy másik gyermekét is, ha a' természet rajtok nem se-
git. Roppant volt a' kísérő és bámoló néptömeg, urak és
nem urak, kalapos és nem kalapos hölgyek egészíték azt ki,
kik talán nagyobb szánakozással kísérik a' marhat vágóhidra-
ra, mint e' két szerencsétlent a' vesztőhelyre. Oh mily ala-
csony fokán áll az emberi méltóság az, ki még illye-
nekben is gyönyört tud találni! Vajha e' szomorú példa ha-
tás nélkül ne maradna, mert csak pár hónapja, hogy a' k.
k-i vendéglőné megmérgezte férjét 's most fogságban várja
undok büne büntetését. Szinte ezidő alatt egy igen deli iz-
raelita nő is le volt tartóztatva mérgezési gyanu miatt, ez
azonban szabadon bocsátatott, elhatható: mivel ártatlannak
találtatott, férje azonban mégis elhathatótá magát, mié-
rt? maga tudja legjobban. Ha e' tárgy oly komoly nem volna,
ide egy kis nevetést is irhatnánk a' szakálos és nem sza-
kálós urakról. — A' megyei könyvtár-rendezésben fárado-
zott L. J. gyorsiró jutalmaztatása felett a' vitát Cs. L. má-
sod alispán kezdé meg illyformán: L. J. Zalában megjelent
a' gyorsirást tanítani, de senki sem tanult meg (zugás) is-
métem, hogy senki sem tanult meg, mert azon két egyed-
ről is, kik a' kis asztalnál irni készülnek, el merem mondani:
nem tudják a' gyorsirást úgy, a' mint kell; mivel pedig L. J.
a' 600 pft. tanítási díjt felvette, szerénysége hozhatná ma-
gával, hogy a' jutalom-követeléstől álljon el. És találkoztak
e' beszédnek is helyeslői; azonban a' szónokok közül egy
sem, mert megkülönböztették ezek a' gyorsirási tanítást a'
könyvtár-rendezéstől, 's amazért L. J.-t, minthogy tisztában
tökéletesen eljár, a' megígért 600 pft. érdemesnek, ezért
pedig minthogy nagy fáradsággal jár, új jutalomra ítéltek
méltónak. D.F. tb.: „igen szomorú volna ugymond, a' tani-
tók sorsa, ha díjaztatásuk a' tanulók tudományától függne;
tanítóul csak akkor tagadhatatik meg a' jutalom, ha meg-
mutattatik: hogy a' tanítvány tanulásra alkalmas és a' tani-
tó a' kötelesség-teljesítésben hanyag volt. Jelen esetben
a' tanítót hanyagságról vádolni nem lehet, mert a' tanulók
közül van kettő, kik a' megyei gyűlésben mondandó be-
szédeket a' megye szándéka szerint írásba foglalni mago-
kat elhatározták. Nagy ügyességet ezektől még most várni
nem lehet, mert ha valami, a' gyorsirás épen az, melyben
a' kellő ügyességet egyedül folytonos gyakorlat által sze-
rezhetni meg. Ennélfogva szónok L. J. gyorsirót a' könyv-
tár-rendezésért külön jutalmaztatni kívánja. Szóltak a' do-
loghoz még sokan, és pedig per figuram repetitionis, 's
mert vajmi sok ember van a' világon, kik szeretik ismételni mind
azt, mit más valaki előtök okosan mondott. Különösen szót
emelt egy nagy házból került egyed H — ki saját állítása
szerint néhány évvel ezelőtt negyed magával bízott meg
egy 2000 darabot magában foglaló könyvtár elrendezésére,
's azért tapasztalásból tudja, mily fárasztó munkába kerül
egy könyvtár czélszerű elrendezése, 's tagadá, hogy valaki
képes legyen pár hét alatt egy könyvtárt elrendezni; ha-
pe dig mégis képes, az 100 pft.nál többet érdemel. D. F. tb.
tökéletes azaz: tudományos rendezést nem is vártam, hanem
csak olyant: hogy a' ki valamely könyvet keres, azt min-
den fáradság nélkül megtalálhassa, mivel pedig ez a'
jelen rendezésnél, mint a' lajstromból látom, megtörténhet-
tik, 's az illy rendezés nemis kerül oly nagy munkába, 100
pftot elégséges jutalomnak vélek. E' beszédközben az előbb
szóltott egyed a' nagy férfúnak, kinek nem méltó saruja
kötelét megoldani, szavába akart vágni, azonban a' min-
denfelől kitört nem helyeslés jeleire, 's a' nagy férfúnak en-
gedelmet kérek, szokásos szavaira hátravonult érdemelt
helyére — az ajtó mögé. A' hosszú tanácskozásnak vége az
lett, hogy L. J.-nak a' könyvtár-rendezésért jutalmul 100
pftot rendelünk a' könyvtári pénztárból azon feltétel alatt
lefizettetni, ha a' kiküldött vizsgáló választvány az elrende-
zést czélszerűnek találja. És illyennek találta. Ezután H.
J. ügyvéd arra figyelmeztetett a' RR-et: hogy miután a' könyv-

*) A' rabok száma a' 300-at meghaladja. Tud.

tár már rendezve vagyon, határoznák el az utat és módot,
mely szerint az olvasni kívánó könyvhez juthasson, mert ed-
dig minden törekvése daczára sem juthatott csak egyhez
is. Az ut és mód meghatározása választványra bízott. Mi
háladatlanok! meddig fogjuk még szomorítani a' boldogult
hagyományozók lelkeit az általok mindenki élvezhetésére
hagyott szellemi kincs elzárása által? az ügyet figyelemmel
fogjuk kísérni. — Hogy hívek maradjunk a' mult évi aug.
közgyűlésben hozott azon határozatunkhoz, hogy a' gyors-
írást tanultak közül a' legjobbakat kiválasztandjuk 's nekik
bizonyos évi fizetést rendelendünk, hogy közgyűlésünket í-
rásba foglalják; ma küldöttséget nevezünk ki, mely előtt
a' feljebb is megemlített két egyed a' mai gyűlésben fel-
jegyzett beszédekből felolvasást tartson. Az örvendetes e-
redvényt előre ide írjuk, t. i. a' próba igen jól sikerült, 's így
a' küldöttség jelentése után a' két egyed t. i. A. J. tb. és
ügyvéd t. jegyző urak gyorsírókká avattattak fel a' nemesi
pénztárból egyenként nyerendő 120 pft. fizetés mellett. —
Végre első alispán urnak azon jelentéséről, hogy száma-
dását a' mult országgyűlési költségekről még a' napokban
elkészítendő 's bemutatandja, szives köszönetet mondunk,
mert a' rossz nyelvek a' halogatásnak igen furcsa okait re-
besgették, melyeket jelen alkalommal levelezői készsége-
nkünknél fogva aligha ki nem tálandottunk, de melyeket
most igen szívesen elhallgatunk, minthogy tudjuk, hogy a'
halogatás főoka a' beteges állapot volt. A' kért választványt
megrendeltük. — A' jelentés felolvasatása után Cs. L. tb.
utolsó kisgyűlésünk tárgyait rázta fel 's azon felsőbb intéz-
vényt, mely az 1844ik évi 's vallási átmenet tárgyazó 3.
t. c. z. a. n. e. görögökre is kiterjeszti, felkapva szőnyegre
hozta. Zalamegye Rendei ez intézvényt sérelmesnek talál-
ták, nem ugyan tartalmáért, mert a' haza minden lakosá-
nak szabad vallást ohajtanak, hanem azért, mivel olly do-
logban, melyhez szólanı törvényes joguk van, egyoldalú
resolútiók által nem akarják magokat kormányoztatni; 's
derekasan megrótták a' conservatíveket, kik mult ország-
gyűlésen addig conserváltak, hogy a' kormánynak alkalmas
nyújtottak illy törvénybeütköző intézvény kibocsátására. Az
intézvény mellett egyedül H. J. ügyvéd kelt ki, azon elvből
indulva ki, hogy ó felsége azt, mint apost. király, legfőbb
pártfogó joggal bocsáthatta ki, 's tb.

'S ezután szónok az ellenzékieknek azt vetette szemök-
re: hogy mindig csak a' sérelmeket keresik 's emlegetik
nem emlékezve meg azon sok jóról, melyeket a' kor-
mány eszközölt 's eszközöl, mint p. o. a' praeparandia, po-
lytechnicum. D. F. tb. nagyon sajnálja, hogy az előtte szó-
lott ügyvéd ur a' kormány magasztalásául az általa eszkö-
zölt jök közül csak az érdektelenebbeket tudta felhordani,
milyen p. o. a' praeparandia 's a' még nem is létesült poly-
technicum, midőn ezeknél sokkal érdekesebbeket is hoz-
hatott volna fel, p. o. nemzetiségünk felvirágoztatását 'sat.
egyébiránt folytatá szónok, mi mindenkor hálás szívvel elis-
mérjük 's fogadjuk a' kormány által számunkra eszközölt
jókat, de azért az okozott sérelmeket nem hallgathatjuk el.
Ne is mondja senki, hogy mi mindig csak a' r e l m e t
keresünk, még akkor is, midőn a' dolog kívánságunk szerint
intéztetik el, mint jelen esetben is, mert mi épen az által bi-
zonyítjuk be, hogy alkotványos uton kívánunk haladni: hogy
az alkotványellenes intézvények ellen mindenkor felszólá-
lunk, 's még akkor is, midőn azok által a' dolog kedvünk
szerint döntetik el. Szónok után egy vasmegyei pleb. tett
óvást az előbb szóltott ügyvéd azon állítása ellen, hogy a'
király főérsek. A' pleb. óvástételével bizton elmaradhatott
volna, mert aligha volt rája szükség. Határozatott: mint-
hogy az intézvény már ki vagyon hirdetve, ez sérelmül fel-
jegyeztetik, 's jövő országgyűlésen orvosoltatását sürge-
tendjük. E' határozat után fölemelkedett helyéből egy vesz-
prémmegyei esperes 's igen szorgosan készített 's betanult
beszédet mondott D. F. tb. dicsőítésére, kivel magát min-
denekben egyetértőnek állítja.

Most D. F. tb. ur mint gyámszéki elnök szólt fel, 's
előadván: hogy megyénkben az árvák száma 2000et me-
ghalad, 's illy nagy szám következtében az árvaszéki jegyző-
könyv évenként 90—100 ivre terjed 's megmutatván egy-
szersmind azt: hogy illy roppant munkát a' jegyző maga ren-
des időben elvégezni nem képes, e' miatt pedig a' szükséges
írományi kiadásokban káros hátramaradások történhetnek,
felszólította a' Rendeiket, hogy jegyző *) mellé adjanak
egy fizetéses írkokot. A' RR. teljes készséggel engedtek a'
felszólításnak, 's mivel a' jegyző urnak van legtöbb dolga az
írkokkal, felszólították, hogy ó ajánljon egy alkalmasnak
ismért egyedet. Az ajánlat T. J. t. eskültre esett; ki is tús-
tintá évenkénti 180 pft. fizetéssel gyámszéki írkokká megvá-
lasztatott. — Nagy József kapornaki járásbeli aladószedő-
nek, előbb biztosnak, ki olly hivatalokban, melyekben leg-
nagyobb pontosság kívántatik 's legtöbb hűtlenségi példa

*) Cs. J. tb. és gyámszéki jegyző fizetés nélkül vitte és
folytatja hivatalát. T u d.

fordul elő, 27 évet minden mocsok nélkül töltött el, hivatalról leköszönését nem fogadtuk el, azon írásbeli kérelmünket intézve hozzá, hogy legyen szíves legalább jövő tisztújításig betölteni hivatalát. Mélt. főispáni helyettesünk e' derék tisztviselőt kérelmünkre táblabíróvá nevezte. — Most egy különös eset jött szőnyegre. T. M. főjegyző jelenté t. i. hogy K. L. irodai kiadó már pár hét óta elünt 's minthogy írószekrényét zárva hagyta 's ő maga hatalmából azt feltörni eddig nem merete, kérte a' Rendeket, hogy e' tárgyban rendelkezzenek. A' középponti főszolgabíró esküttársával azon utasítás mellett küldetett ki, hogy az elünt kiadónak neje, vagy ennek megbízottja jelenlétében nyitassék fel az írószekrény, 's minden benne talált írományt feljegyezve, eljárásáról a' közgyűlésnek másnap jelentést tegyen. Ezután a' jövő auguszt. 24én tartandó törvényszékek elnökét és táblabírákat választottunk, 's jövő közgyűlésünket sept. 14re tűztük 's ezzel eloszlottunk. — Ma este az egykor Zalaegerszegen létesülendő kisdedovodaert magunk is táncoltunk, miután annak tőkájével a' keringőt már régen járjuk és talán még sokáig járni fogjuk. (Folyt.)

Biharmegyei közgyűlés. (vége). A' D. J. kihágásit illető jegyzőkönyv hitelesítése után még több vad adatot fel a' nevezett ellen; jelesen, hogy zsarolásit annyira üzi, hogy hat tanúnak kihallgatásáért 19 pftot vett; felmutattatott egy mult évi dec. 8ról kelt előfogati nyugtatványa, melyben az érdeklét szolgabíró, a' szakaszban levő népiskolák megvizsgálását mondja az előfogal használása okauk. Azonban nyilván van, hogy Dr. J. a' decemberi gyűlés előtt kevés nappal nyugtatványozott előfogatokon, népiskolák helyett, azon kortesiskolákat látogatta meg, melyek növendékei a' decemberi calculusban részesültek. — Mindezen vad a' küldöttséghez utasított. Mint értettük, a' küldöttség már össze is ült; azonban mikor fogja munkálkodását bevégezni?

Junius Sán Nógrád, Szabolcs, Pestnek a' helyettesi rendszer, Zágrábnak, varasdi volt főispán gr. Erdődy János íránt kelt levelek olvastattak. Az új rendszer csekély vitát húzott maga után; a' szónokok nagy része előadásában inkább a' gr. Erdődy János elmozdításának törvényességét vagy törvénytelenységét fejtegeté. Végzés: a' megye rendei is osztoznak azon aggodalmakban, melyek a' felolvasott megkereső levelekben felhozatnak; azonban olly meggyőződéshöz lévén, miszerint a' megyei szerkezet alásására netalán czélzandó lépések elleni főbiztosíték önmagukban és szükség esetében a' törvények közt, 's ezekre alapított erélyes fellépésekben találhatik fel, melynek maga helyén és idejéni alkalmazására, mindenkor készek is, most azon ünnepélyes kijelentésen kívül, hogy a' szőnyegen forgó körben történendő minden lépést éber figyelemmel fognak kíséreni, miután ezen tárgy Zalamegyének közelebbi közgyűléskor tárgyal, 's mindenkben elfogadott körlevelével, a' mennyiben az is a' kormány működéseit és lépéseit tárgyalja, rokon tartalmunak találhatik, intézkedéseket abban határozzák, hogy valamint a' zalamegyei körlevelet, úgy ezeket is az országgyűlési utasítás-készítésre megbízott választványnak munkálatába leendő befoglalás végett kiadatni, 's e' felől a' megkereső megyéket tudósíttatni rendelik, Zágrábmegye levelére pedig következő végzés kelt: „Értesülvén a' rendek arról, hogy a' gr. Erdődy család tagjai, ns Varasdmegye kormányzásától, volt főispáni helyettes gr. Erdődy János helyébe, az említett grófi családától idegen egyednek alkalmazásával az 1723: 56. t. cz. rendeletével ellenkezőleg, elzárattak; bárha az örökös főispánságok törvény általi eltöröltetését maga helyén szorgalmazzák, mig azonban e' részbeni országgyűlési utasításainak kívánt eredménye nem lesz, a' fenálló törvény megtartására, minden eszközt használni, 's innen folyólag az idézett törvényen ejtett sérelem orvoslását is eszközölni törvényes kötelességöknek ismervén, alázatos esedezéssel kívánnak a' felségéhez járulni, miszerint az említett megyének valóságos kormányzó főispánjává, a' gr. Erdődy család tagjai közül valamelyiknek kinevezésével, a' felhívott törvénynek eleget tenni 's az azon ejtett sérelmet megszüntetni kegyelmesen méltóztassék. — Melly végzés felől Zágrábmegye tudósíttatni rendeltetik. — Olvastatt Zalamegyének, az ágostai vallásuk tanintézeténél, az ifuság között létező, bármí czélú, 's irányú társulatok további fennmaradását megszüntető kormányi rendeletre kelt megkereső levele, minek folytán végeztetett: ha volna olly társulat, melynek iránya a' közönség vagy egyesek czéljával ellenkeznék, olly társulat, melly törvény által tiltott, vagy a' nemzet romlására törekvő szándékról ismertetnék, az illyenek felbomlását, elenyésztését magok a' rendek sietnének eszközölni. Ellenben olly társulatnak, — melly a' nemzeti nyelv pallérozására, 's ez által a' nemzet olly hó kívánsága, olly buzgó igyekezete sikeresítésére, a' nemzeti nyelvben járattan, igen sok idegen ajku honfinak a' hazai hivatalok viselésére, 's még többeknek saját törvényök megértésére való képessé tételére alakult, 's melly a' törvények-

nek és számos felsőbb rendeletnek, melyek szerint a' magyar nyelv minden iskolában taníttatni rendeltetett, ezéban egészen megfelel, — működéseiben való gátoltatását csak hazafiai fájdalommal tűrhetik: minélfogva egész lényegökben felfogván a' megkereső megye panaszos szavait, érzelmeket azéval egyesítik, 's hódoló alázattal kívánnak a' felségéhez járulni, miszerint a' magyar nyelv művelésére alakult iskolai társulatoknak saját oktatóik vezetése mellett, és törvényes korlátok között, a' nemzeti czéllal ösztökölt, 's csak üdvös eredményre vezethető működése ellen kiadott kormányi tiltó rendeleteket legkegyelmesebben visszavetetni, 's megszüntetni méltóztassék. — Gyűlésünk folyvást tart 's belügyekkel foglalkozik.

Csanádmegyei közgyűlés. Makó jun. 20án

Csanád vgyének f. hó 8ik 's követk. napjain tartott évnegyedes közgyűlése nevezetesb eredményei ezekben öszpontosulnak: Az elnöki széklet fogláló mgos főispán urnak higgadt kedélyeli tanácskozára felszólító 's alkalomszerű velős megnyitó beszéde után, az aprilisi kisgyűlés jegyzőkönyve hitelesítettvén meg, ezután 1.) a' most említett jegyzőkönyvben előfordult azon végzés, melly szerint az elemi tanodák érdemében a' nmk. helytartó tanács által közölt új rendszer a' népnevelési küldöttségnek gyakorlati alkalmazás végett kiadatván oda módosított, hogy figyelve a' helybeli körülményekre, az íránt előbb véleményes jelentést tegyen. 2.) Mgos főispán urnak köztetszéssel fogadott indítványára elhatározatott, hogy a' fensége országunk osztatlan 's köztiszteletben álló nádorának közelebb napokban Arad vgyei jószágába (kis jenői uradalmába) jövelele alkalmára egy választványküldessék ki, melynek valamint vezetésére mgos főispán ur, vagy ahozi járulásra nmgu megyés püspök ur is megkeretvén a' vgyei kk és rr. hódoló tiszteletüket kijelentse. *) 3.) A' nm. helytartó tanács körlevelében tudatá azon legfőbb engedelmet, melly az 1844: 3. t. cz. 5. § — 11. §ig bezárólag, a' r. k. vallásból az ev. vallásokra átmenetelt illetőleg foglaltaknak a' g. n. e. vallásukra is alkalmazását enged, ennek törvénybeleendő iktatása az utasítást tervező választvány által előjegyezettint rendeltetett. 4.) G. Apponyi ó nmgának 2ik főkancellarrá lett k. kinevezetését a' kk. és rr. örömmel vették és mivel meggyőződék, hogy ezen fényes pályáját a' haza java 's boldogsága szilárd előmozdítására feltárult kedvező alkalmoként tekintendi, ebből eredő örömeiket 's a' kormányzáshoz szerencsét kívánva levél által tolmácsoltatni határozzák. 5.) Zala vgyének a' kormány eljárásaiból eredő sérelmeket elősoroló levele, mivel azon események íránt, melyek közlése alapjaiként felhozatvák, ezen megye kk. és rrnek részint határozataik vannak, részint pedig, mint a' bihari kérdés maga utján közölve nines, tudásul vétetett. 6.) Tapasztaltatván hogy a' jelentések gyűlés folyama közben beadatásuk által a' jegyzőhivatal tetemesen terheltetik, határozatott, hogy minden akár küldöttségek, akár egyes tisztektől bevárando jelentések közgyűlés előtt legalább 4 nappal az elnökségnek oklevetellenül adassanak be. — 7.) Az évenként választatni szokott törvényszéki bírakra történt titkos szavazás eredményét, annak beszéde végett a' gyűlés folyama alatt kiküldött választvány bejelentvén a' szerint a' többséget nyert 14 név kihirdtetett. 8.) Mgos főispán ur az adózó nép terhein könnyíteni törekvő szándéktól vezéreltetve, a' házi pénztár kiadásit tevő némely cikkek íránt, noha általában véve 10-15 év óta nevezetes gazdálkodás hozatott ezágb, előkiszámítást kívánt tervezettni, hogy a' mennyiben netán valami megtakaríthatatnék, az jövőben eszközöltessék is. 9.) A' marhahus fontja jul. 1től kezdve 10 vkrban állapított meg. 10.) Jövő évnegyedes közgyűlés határideje septem. 14kére az időközben tartatni szokott kisgyűlés és fenítő törvényszéké pedig julius 23. és következő napjaira tűzetett. Dániel Antal.

Erdélyi ügyek. Belső-Szolnok megye közgyűlése

junius 18án vette kezdetét. Az E. H. levelezője fájdalmasan jegyzi meg hogy a' régi B. Szolnok ma már csak névben él; és nem egyéb okból, mint hogy azon időbeli férfiai teljesen megnémultak. A' kis terembeli zöld asztal feje és fekete kalapok és sipkák rakatott ki, az asztal körüli székeket pedig — az elnököt kivéve, néhány zrinyi és kabát frakba bult, de mind csak páleázás férfiak foglalák el; eképe csak a' magyar szó győzete meg arról, hogy valósággal magyar gyűlésben vannak az illetők. Elnök korm. főbíró üdvözölvén a' számosan öszszegyűlt rendeket jelentésében nyilvánította, miszerint mind a' mellett, hogy april vége óta van a' megye kormánya rá bízva, el nem háriható 's tőle nem függő okok miatt mostanig közgyűlést nem hihatott öszsze, ha szinte tudta is, mikép rég nem levén gyűlés mind a' törvényrendeletének, mind a' rr. közohajtásának eleget tenni kötelességében állott. Mult időkért feleletet nem adhat, a' je-

*) Nádor főhg ó es. kir. fens. jun. 19kén utazott Kis-Jenőre Czegléd 's Cizbáknak véve újat Szarvasfelé, hol az éjt tölté 's Békés megye fényes választványától üdvözöltetett.

lenért említett okai mentik, jövőre pedig biztosítja a' rendeket, hogy míg e' megye kormányát viendi, mindig rendes időben tartand gyűléseket. A' szomszédságban történtek a' rendekre nézve tanulságosak. A' megye közelebbi gyűlése óta többféle elemi csapásokat szenvedett; a' rendkívül erős ősz 's látgy tél a' közlekedési eszközöket tetemesen meg rongálta, 's a' miattok leomlott borszói ut helyrehozása, 's a' bethleni híd bevégezése sok erőfeszítést kívántak; azonban, ha szinte naponként szaporodnak is a' közmunkák; a' a' tisztség mindent elkövet, hogy azok az illetőkre aránylag háruljanak, 's egyik vidék a' másik fölött terhelve ne legyen. A' megyében szállásozó katonaság áll 2 tisztből, 13 altisztből, 38 közlegényből, 11 szolgálatbeli és 190 ujoncz lóbul, az 52 maglóból csak 3 levén most itt. A' kedvező tavasz közepszerűnél jobb aratást ígért, de az elemek elragadák, mit a' természet adott. A' termékenyebb falvak határit a' jégeső semmivé tette annyira, hogy ha a' tavaszi vetésekben isten áldást nem ad, iségre jutand a' megye. Décese 's más magyar helységek, melyek jobbára gyümölcsenyésztést üztek, szőlő 's gyümölcsben jég által okozott kárait több éven át fogják éreni. Az egészségi állapot megnyugtató; ragadó 's járvány nyavalyák nem uralkodtak. A' nép közt valóságos ostor a' bujasenyv. A' népnevelés elhanyagoltsága mellett is van erkölcsiség a' népben, mi eléggé világos abból, mikép börtönben most 21 rab vagyon, melly számból 4 ezerre esik egy; ezekből tolvaj 20, gyujtogató 1; mindnyájan férfiak, 6 védkép elíteltetett, a' többinek ügye függőben van. Gyilkossági 's rablási eset a' havasokkal környezett megyében évek óta egy sem fordult elő, kivéven a' Dézs város határan történtet. A' megyei börtönben katonai őrizet alatt van 16 letartóztatott egyed hamis bankjegy-készítés 's kezelés miatt. A' törvényszékek előtt ítélre beadott polg. 's büntető perek közül egy sem hever elláttatlanul. Kereskedést illetőleg: malomkövek vágása 's kivitele ez évben nagyobb kiterjedést nyert, a' sófuvarozás csekély díj mellett is igen kapós, mint szinte a' vaskó-hordás is. A' kölcsönös tűzkármentő társulat eredmény- 's gyarapodásnak örvend. Végül elnök azon ünnepélyes fogadást tevő, miszerint a' rr. előtt már eléggé ismertes jellemet változtatni nem fogja, 's mint eddig, úgy jövőben is becsülettel fogja székét elfoglalni, 's azzal is hagyni el.

A' gyűlés nevezetesb tárgyai voltak: 1) A' volt főispánnak hivataláról lemondását 's ennek legfelsőbb helyeni elfogadatasát tudató főkorm. értesítés 's a' volt főiszt búcsulevele következtében az alispán indítványozá: hogy e' megye Szabolcs példájára küldöttségileg bucsuznék el tőle, mi elfogadott. 2) Sz. bíró M. elleni vad valóságát a' véghezvitt nyomozásról szóló írományokból bebizonyítottanak nem látván, az e' tárgyban felterjesztett tudósítást a' kir. korm. szék tudomásul veszi. 3) A' főkorm. szék a' rendek jegyzőkönyveire tett észrevételében a' tisztújításokat tárgyozó végzéseket rosszalván, a' megyét az ebeli felsőbb rendeletek megtartására 's azokhozi alkalmazkodásra utasítja. A' rendek maradnak továbbra is előbbi nézeteik mellett. Sokan esudálkoztak, hogy ezáltal senkit víz ellenébe úszni nem láttak 's jajveszékelné nem hallottak. (Folyt.)

Harasztkerében Marosszékbén van bizonyos F. J. nevű ifju, ki iskoláit ugyan eminentiával végezte, de ki legfőbb gyönyörét henyelésben, 's miként a' marosszéki tudósítás mondja — más becsületes házások földi boldogsága földulásában találja. Ezen ifju ünnep előtti pénteken egy az érintett helységben lakó B. F. székelynemes ifju férjet színes ürügy alatt a' szomszéd faluba igyekezett távollatni. A' rászédett fiatal férj el is indul, de az utból véletlenül visszatérve háza ajtaját zárva leli, 's csak hosszas kopogás és kínos várakozás után nyer nejtől beboosztatást, kivel bezárkozva találá az említett F. J. nevű urfit. Eképe feldült házi boldogságáról bizonyosulván, a' két bűnöző megkötözé 's mellőjük öröket állítván, maga elindult a' szék nagyérdemű fő királybírójához, nagy bánatában ott keresendő vizsgálatást, mit azonban számára föld többé nem terem. Ez alatt a' közel helységben szülei jószágán tartozkodó B. M. nevű szolgabírónak az eset hirül adatik, ki is azonnal lóra pattanva F. J. pajtása megmentésül B. F. házára rohan. Itt — mellőzve az elővényeket, több becsületes embert készült meggyilkolni; ugyanis zsebéből kivett kacroz bicskával előbb egy embernek hasát akarta fölhasítani, de kezei megakadályoztatának ezen tisztviselői tett (!) véghezvitelében; majd egy másíknak durva kalapján keresztül akasztotta említett gyilkoló eszközt homlokába, egy harmadíknak pedig száját hasította föl, sőt ha fegyverétől meg nem fosztatik, több gyilkosságot is elkövet. Ennyi vérengzés után néhány kiváltságolt ütleggel lovaggá kenetve egy házhoz menekült, honnét kétszöv

szaporítani, 's más kikötőbe is, hol hosszabb idő óta semmi pattantyuság nem volt, hasonló fegyverfajú osztályokat küldeni. — Dickens lapja szerint az ujdonszülött hercegnő keresztelése július elején fog megtörténni, 's ez alkalommal a francia király 's királyné Orleans hercegnő kíséretében, mely utóbbi egyik keresztanya lesz, az országot meglátogatni.

Franciaország.

A' Moniteur három kir. rendeletet bocsát közre, a' francia gyarmatokban rabszolgák fegyelmét, élelmezését, ruhájok 's névszerint fenyíteléseket illetőleg. Rendszeresen reggeli 's esti imák fognak tartatni 's vasárnap tökéletes vallásoktatás. Büntetéseknek a' lánc 's nyakvas eltöröltetik, a' korbács most még marad, de csak a' felnőtteknél alkalmazható.

Jan. 16kai követkamrai ülésben az idegenek iránti törvény meghosszabbítása forogván szónyegen, legelől Vavin követ kérdé a' külügyminisztert a' Krako szabad államnyi ügyek miképeni állása fölött. A' miniszter utlag elve mögé sánczoló, miszerint tanács némely dolgokról hallgatni, mire Girardin Márk a' német lapokban említett ápril 15kei (1846.) jegyzőkönyv iránt tudakozódott, melyben az illető három nagy hatalom megegyezett, hogy a' város régi, biztosított szabadságát, névszerint tanácsát, egyetemét 's főerkségét elveszítse. Guizot azt felelé, mikép vele illetén jegyzőkönyv nem közöltetett 's az tudára nem is jutott; e' részben semmi jegyzékkel nem bír, 's így a' kamarával mitsem közölhet; ő Krakó megszállása után tüstint mindazon ovást megtevé, melyek már 1836ban az első foglalás után megtétettek. Válaszolt a' nyéré, hogy a' rendszabályok egyedül katonai szelleműek, elmulók 's Krakó politikai létét 's függetlenségét nem veszélyeztetik. Ez az ügyek állása jelen pillanatban.

A' kamraülést befejeztnek tekinthetni, mióta jun. 20kai ülésben a' bevételi költségvetést 239 szóval 13 ellen elfogadták. Több indítvány lón téve, 's csak kevés elfogadva, ezek között, daczára a' pénzügyi miniszter ellenszégülésének, egy indítvány a' városi adót illetőleg. Liadiéres indítványt terjesztett elő a' hirlap és röpirati bélyegárnak 6 centimeről 5re csökkentése iránt. Naponkint, ugymond, 100 ezer példány bélyegeztetik; javasolt bélyegadó-csökkentés által a' státus ugyan évenkint 300 ezer francot veszítne, de ezen veszteség az által fogna pótoltatni, hogy az előfizetők 's ekkép a' hirdetések száma is növekednék, és szaporodván a' hirdetések, szaporodnának ismét az előfizetők, 's így mindkettő folyvást emelné egymást. A' javaslat azonban visszavetett. — Az országgyűlést feloszlato kir. parancs jul. 6. fog megjelenni, minthogy addig a' pairkamra bizonytalán egészenkész lesz a' bevételi költségvetéssel. A' legközelebb választások aug. 1jére határozatvák, úgy hogy a' választási hivatal alakulása az nap, a' követek választása pedig mindjárt következő nap történhetik.

Olaszország.

Mihelyt a' bibornokok a' condavéba érnek, legelől két kápolnát látogatnak meg. Ha a' conclave a' Vaticanban van, akkor erre a' Pál és Sixtusféle kápolna választatik. Elsőben a' már említett pápai bullák, mik a' conclavetartás 's véghezviendő pápaválasztásra vonatkoznak, újra felolvasatnak, 's minden bibornok külön esküszik meg rájuk. Másodikban a' legkorosabb bibornok a' conclavehoz tartozó összes őrség és szolgaszemélyzetet — elsőül legutolsóig megesketi. Erre a' bibornokok visszavonulnak termeikbe 's a' város előbbkelő személyitől látogatásokat fogadnak. Estefelé azonban háromszoros harangjelre minden a' conclavehoz nem tartozó személy köteles azt odahagyni 's a' kamarás három segéde kíséretében meggyújtott fáklyánál egyik teremről a' másikra vizsgálatot tart, mire az ajtó kívül belül két kulcsra bezáratik, melyek két utóbbiát a' kamarás és

szertartómester — két előbbiét pedig a' conclave marsalja veszi át. Követk. nap egy e' ezéla választott bibornok-bizottság a' conclave és város kormányzóját, tanácsosokat 's egyéb római tisztviselőket a' már említett nyílason át kihallgatja. E' mellett közvetlenül az egyházstátushoz tartozó tisztviselők mindnyájan t. i. az idegen követeket kivéve, ugyanazon szertartást követik, mintha a' pápa előtt állnának, azaz háromszor térdet hajtanak. Ez azért történik, mert a' conclaveban van mindenesetre a' jövő egyházfőnök. Miután az összes bibornokok harmadik nap egyik (szokás szerint Sixtusféle) kápolnában szentlélekismét hallgattak, másnap kétszer ugyanazon kápolnában az új pápa-megválasztás végett gyűlnek össze. A' szokásos mód, mely szerint ez történik, a' titkos szavazás és az ugynevezett járulási választás (accessus) általi. Előbbi következőleg megy véghez:

Miután három bibornok scrutatornak (hitelesítői) a' minden bibornoktól írásban átadandó szavazatoknak) és ismét három más infirmiernek (íróji azon bibornokoknak, kik szavazatukat öregség miatt magok le nem írhatják) sorshuzás után választatott, előbbiek egy az oltár előtt álló asztal mellé ülnek, melyen a' bibornokok által még egyszer leteendő eskü formája, két kehelyvel, két medenczével 's tetején hasadékos ládácskával áll. Utóbbi egy scrutator megnyitván felmutatja 's miután azt mindenik üresnek találta, ismét bezárja, 's kulcsait az infirmiereknek adja át. Erre a' legidősb bibornok az asztalhoz lép, a' rajta álló medenczéből egy czedulát vesz, ráírja azon bibornok nevé, kinek részére szavaz, 's az összehajtott 's bepecsételt lapot két tija közt magasan tartva az oltárhoz lép 's következő esküt mond: „Bizonyítom Jézus Krisztusra, ki itélni fog, hogy annak adom szavazatomat, kit isten után választandónak hiszek, 's hogy ugyanezt a' járulással választásnál is szándékom tenni.“ Erre a' czedulát az oltáron álló kehely alatti tábla 's aztán magába a' kehelybe veti 's helyére távozik. Ugyanezt teszi életkor szerint a' többi bibornok is. Ha valamelyik korgyengeség miatt nem bírna az oltárhoz menni, vagy szavazatát önkézzel lelni, akkor első esetben a' kehelyt valamelyik scrutator hozza viszi az ülés elé, utóbbiban pedig egy másik, előbb erre megeskett bibornok írja a' czedulát 's a' scrutatornak adja át, ki is azt a' kehelybe teszi. Miután illy módon valamennyi szavazat beadott 's az asztalon álló főnemlített ládácskába tétetett, a' scrutatorok egyike a' ládácskát felnyitja, a' benne találtat szavazatok számát a' jelenlevő beteg bibornokokkal összehasonlítja (ha illyesek a' conclaveban találtatnak). Ha való a' szám, egyik czedulát a' másik után a' tábla 's aztán a' kehelybe veti, mely is többször megrázatván, egy új számítás közben a' czedulák egy más kehelybe rakatnak. Ha írt számuk nem ugyanaz a' jelenlevő bibornokokéval, akkor a' czedulákat tüstint elégetik 's a' választást hasonló módon újra kezdik. Ha pedig rendén van a' szám, akkor az következőleg adatik tudomásra. Első scrutator kezébe bevén egy czedulát, felnyitja azt, a' választandó bibornok nevé magában olvassa, 's aztán a' második scrutatornak adja, ki azt szinte halkán olvassa 's a' harmadiknak adja át. Ez aztán fenhangan jelenti a' czedulán álló nevet. Így mennek egymásután keresztül valamennyi czedulán, 's a' bibornokok egy előtők fekvő táblán, melyen valamennyinek neve fel van írva, följegyzik, hogy mennyi szavazatot nyert kiki közülök. Erre a' harmadik scrutator a' czedulákat azon helyen, hol az eligo (választom) szó nyomtatva áll, tüvel keresztül szúrja, selemyszálra fűzi, ezzel mindkét végén összeköti 's aztán a' kehelybe teszi. A' harmadik bibornok osztályból választott három egyed (az ugynevezett recognitorok) megvizsgálja a' czedulák valódiságát, 's ha ezeket rendén találják, tüstint elégetik. Midőn ez megtörtént, megolvassák a' szavazatokat, 's azon bibornok, ki szavazati két harmadot nyert, pápának hirdettetik ki. Ha mindazáltal egyik sem bír a' meg-

kívántató szószámmal, járulással választáshoz nyulnak, mely következőleg történik:

A' bibornokok az asztalon álló második táblából az említett czedulákhoz egészen hasonló mintát (formularét) vesznek elő, melyen Eligo (választok) helyett Accedo (hozzájárulok) áll. Erre írja fel mindenik azon bibornok nevé, kinek szavazatihoz magát tennt akarja. Ennek azonban nem szabad azon jelöltnek lenni, kire előbb szavazott, olyan bibornoknak sem, ki egy szavazatot sem kapott; szabad azonban nem is szavazni 's ez esetben Accedo ígéhez 'Nemin' (senkhez — nem járulok) tétetik. A' többi eljárás 's a' hozzájárulások ugy történnek mint a' scrutinium mellett. Ha ez utóbbiaknál sem következik eredmény, akkor újra kell kezdeni a' szavazattal választást 's ezt mindannyiszor tovább ismételni, míg az egyháziilag törvényes szavazatlóbság kikerül. (A' czedulákat bizonyos órában egy arra rendelt tüzhelyen elégetik 's a' kéményen kiszálló füst jele, hogy a' választás eredményhez még nem jutott.) Ha megvan a' kívánt eredmény, az utolsó diaconus-bibornok csenget 's az egész bibornok gyülekezet egy titkokkal 's a' szertartómesterekkel körülvézi az ujdónválasztottat, ki elé a' bibornokkamrás, az első püspök- első áldozár- 's első diaconus-bibornok lépven, ez utóbbi kérdi: „Elfogadod e' a' törvényesen rád esett pápai megválasztást?“ Ha a' választott igent felelt 's kimondá a' nevet, melyet jövőre mint pápa viselni szándékozik, akkor az első szertartó a' választást jegyzőkönyvbe iktatja 's erre az új pápa a' két első diaconus-bibornokkal oltárhoz lép, ottan térdelve rövid imát mond, 's aztán oltár mögött a' szertartóktól pápai díszruhába öltöztetik. Ekkép ismét az oltárhoz lép, a' bibornok gyülekezetre adja az első áldást, gyaloghintóba ül 's a' bibornokokat életkor és méltóságrend szerint kézesök és ölelésre bocsátja. Erre átadja neki a' bibornokkamrás a' balásgyűrűt, melyet az ujdón pápa mindazáltal tüstint a' szertartónak nyujt, az általa fölvevő név bevételére végett. Ezen szertartás közben az első diaconus-bibornok is leteszi az engedelmességi esküt 's a' szertartó kíséretében a' Péter-egyház granloggiájára (vagy ha a' conclave Quirinában tartatik, ennek erkélyére) megy 's a' népnek az új pápa megválasztását következőleg hirdeti: „Habemus papam in persona S. E. Cardinalis N. stb. (van pápánk szentegyházi bibornok N. stb. személyében.) Erre megdördülnek az angyalváii álgjuk, minden egyháziól hangzik a' harangzugás, a' conclave közelbeli köztéren felállított katonaság örömlövéseket durrogat 's a' katonai zene harsog. Még választás napján fogadja el a' pápa Róma kormányzójától a' paranesnoki páleztát, de (mi rendszeren történik) ismét visszadja neki; erre a' kormányzót 's conclavemarsalt valamennyi conclavistával együtt kézesökölésre bocsátja, 's aztán ünnepélyesen, gyaloghintóban ülve, az összes bibornok gyülekezet kísérete, 's Ecce Sacerdos magnus eneklése mellett a' Péteregyházba vonul. Ide érkeven, a' szentéskápolnában rövid imát végez, aztán a' nagy oltárhoz vezetetik, mely előtt leül, 's Te Deum zengedeztetése közben a' bibornokok hódolását fogadja. Miután végül az összes gyűlt népre első ízben áldást hint, a' két első diaconus-bibornok segédkezdése mellett leteszi a' pápai díszöltönyt és zárt gyaloghintóban az általa jövő lakul választott palotálá vitetik. A' bibornokok is e' napon térnek lakásaikra vissza. Ezen 's következő éjen a' város ki van világítva, 's közhelyeken örömtűz lobog városszerte.

Éleghi.

Romagnából érkezett tudósítások igen nyugtalan hangulatról értesínek. A' forradalmi párt nagy csapásra látszék készülni. A' kormány, erről értesülvén, Anconában számos katonai polgári személyt elfogott. Következett nap Allegrii hadi bizottsági elnököt két özszeesküütt öt tórszurássa gyilkolta meg.

52ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' gőzösek járása június hónapban.

a) A' Dunán:

Pestről Bécsbe naponként reggeli 7 órakor.

Pestről Drenkovaig minden vasárnap, és minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösek Konstantinápolyt is érintik, következő napon, u. m. június 7- és 28dikán az oláh-, június 14- és 28kán pedig a' török részen.

Pestről Zimonyba Eszék felé kikötéssel, úgy le- mint föl felé, mindenkedden.

Pestről Zimonyba Tittelnél kikötéssel le- és föl felé minden pénteken.

A' lefelé járó gőzösek indulási ideje: reggeli 4 óra.

b) A' Száván és Tiszán a' dunai gőzösekkel egyesülésben:

Sziszekről Zimonyon által Szegedre: minden szerdán reggeli 4 órakor.

Szegedről Zimonyon által Sziszekre: minden szerdán reggeli 4 órakor.

Zimonyból Szegedre: minden szombaton délelben, özszeesküüttetésben a' péntekenként Pestről elinduló és szombaton Tittelbe érkező gőzössel.

Zimonyból Sziszekre: minden pénteken reggeli 4 órakor özszeesküüttetésben a' minden esütörtökön Pest és Drenkova felé érkező gőzössel.

Pest, június hónapban 1846.

Gőzhajózási hivatal. 8—8

Tanszéki pályázat. Öcsaszári apostoli királyi Felsőge kegyelmes határozatánál fogva a' zágrábi királyi akademiánál megürrült természettani tanszék betöltése végett, mind a' magyar királyi tudományegyetem, mind Zágrábban az ottani tanulmányi főigazgatóság előtt, tartandó újabb esődületi pályázat határnapja folyó évi augusztus 3ik napjára van kitűzve. Pesten június hava 16án 1846. D ö r f y J ó z s e f egyetemi helyettes jegyző s. k. 3—3

Dunavizállás június 27én: 8' 6" 9" az 0 fölött.